

'Pokrok Západu'

Published Weekly

Entered at the Post Office at Omaha, Neb., as second class mail matter.

Published by Pokrok Publishing Co., 1417-1419 So. 13th St., Omaha, Neb.

Subscription by mail — \$1.50 per year

Vydává:

YDAVATELSKÁ SPOL. POKROKU, OMAHA, NEB.

Vác. Bures—L. C. Bures, majitelé.

Předplatné... \$1.50 na rok Do Čech... \$2.50 na rok

Adresujte jednoduše:

POKROK ZÁPADU, OMAHA, NEB.

Omaha, Neb., 29. prosince, 1915.

HORSTVO FUDŽI V JAPONSKU

Viděl jsem snad všechna horstva světa, píse cestovatel Svůj-sák, a mohu říci, že neviděl jsem krásnější hory nad Fudži. Japonci tvrdí, že hora Fudži povstala kolem roku třetího před Kristem...

Fudži jest sopka, nyní odpočívající. V básních o obrazech starého Japonsu sledujeme se s horou Fudži přecasto jako s činnou sopkou se stoupem dýmu na vrcholku...

Jiný japonský cestovatel praví ve svém cestovním deníku z roku 1201, že z krátery hory vychází hustý dým, a za noci že září oheň.

Nejnámější výbuch sopky Fudži byly v letech 1382 a 1649. Poslední erepce počala 16. prosince 1707 a trvala s krátkými přestávkami až do 21. ledna 1708. V tehdejších záznamech uvedeno, že okolí Fudži pokryto bylo popelem...

Ačkoli hora Fudži jest skoro čtyři tisíce metrů vysoká, jest přece dosti pohodlně dostupná. Neújímá se na světě vysoké hory, jež by se mohla každoročně pochlubit tolika návštěvníky, jako tato hora japonská.

Jméno Fudži značí dle jedné "nepřekonatelná", "nejvznešenější". Jiní vykládají slovo Fudži jako "neumírající", "nesmrtelná". Někteří tvrdí též, že jméno toto pochází od Ahu. Jako turista přiklonil bych se jistě k prvému výkladu...

Za to v létě hemží se horská úbočí poutníky, jichž rok co rok vystoupí na vrcholok za několik dní neděle na dvaecet tisíc. Nejjednodušší cesta k Fudži vede z Jokohamy do železniční stanice Gotemby...

Na úbočí hory nauce návštěvník v chabré, platí se jen za noceh. Stravu nutno vzít s sebou, nejlépe konzervy, jež přivážejí na ohni uvařit. Velmi vhod přijde cestujícímu teplé prádlo a vlněný šat, neboť na vrcholku Fudži jest i v létě cítit chladno...

Výstup na horu Fudži i sestup s konání lze za jediný den. Nutno ovšem vyrazit z Gotemby již brzy po půlnoci. Deset hodin trvá výstup s krátkými oddechy...

Na vrcholku Fudži jsou zřízena vědecká meteorologická observatoř, jež také pouze v létě jest obsazena. Jen jednou odvíželi se tokijský učence, dr. Nomaku, strávit zimu 1895 a 1896 na vrcholku Fudži...

S hory Fudži jest překrásný pohled do dalekého a širokého okolí. Japonská tradice praví, že s vrcholku hory sledovati možno 13 provincií Japonska.

Jednou našly děti v úvoze vše zvláštního zvířete, s rýhou v prostřed, podobající se zru. Pocestný apatři vše u dítě koupil ji za pětikopecjku...

Na cestě do Jokohamy zastavil jsem se na několik hodin v městě Sizuoe. Město čítá na padesát tisíc obyvatelů, kteří se žijí hlavně pěstováním čaje...

Jednou našly děti v úvoze vše zvláštního zvířete, s rýhou v prostřed, podobající se zru. Pocestný apatři vše u dítě koupil ji za pětikopecjku...

Japonci přirovnávají rádi horu Fudži k obrácenému výhledu. Prosti venkovane v okolí hory věří, že popel, jež snesou za dva poutníci na své obuvi úbočí Fudži, v noci vrací se sám zase na svahy hor...

Více ležela na okně, tu vletěla slepice na okno a počala do ní klovat. — proklovala dírkou v okněm viděl, že je to zruo. Přišli mudrci a řekli králi: "Vše ta jest životní zruo."

Turisté, kteří přijeli do Japonska v době, kdy není možno vykonati výstup na horu Fudži, v úhledu komají obyčejně výlet do hor v flakonských.

Časné ráno nastoupen pěší pochod, nejprve lány růžových polí, pak lesy. Vedení písnem, jež měl vše dobré vlně než znalosti cesty...

Přecházíme přes hřebek hor a cestou stejné neschůdnou a namáhavou dostáváme se ke krásnému horskému jezeru Hakonskému.

Dáváme se převést dvěma veslaři přes jezero, jež tím se čerpnou vodou pod primitivní nář lodí. Prá, a hustý drobný déšť činí jezero a jeho okolí ještě smutnějším.

Výhled do malého přístavu na druhé straně jezera, kde jest vesnice stejného jména jako jezero a hory kol dokola Hakoné. Zájímavým údolím dlouhým a dosti namáhavou cestou dostáváme se konečně do Mijanošity.

Mijanošita jest jedním z bodů, jež každý turista má v Japonsku navštívit. Jest to roztomilé zákoní v horách s krásnými, hlubokými lesy, pěknými vodopády, dalekými výhledy...

V okolí jest množství horkých pramenů, nejlepší z nich v Odžogoku, "ve velikém pekle." Vykoupení maveného těla v horké vodě přivedené roumami ze zřítla do hotelu...

Divokou cestou rychlým spádem v dílničkách ujíždíme až do vesnice Jimoto, odtud kus cesty tramvajový, kterou brzy vystřídáme za pohodlnou železnici.

Na cestě do Jokohamy zastavil jsem se na několik hodin v městě Sizuoe. Město čítá na padesát tisíc obyvatelů, kteří se žijí hlavně pěstováním čaje...

Naapsal L. N. Tolstoj. Jednou našly děti v úvoze vše zvláštního zvířete, s rýhou v prostřed, podobající se zru. Pocestný apatři vše u dítě koupil ji za pětikopecjku...

Více ležela na okně, tu vletěla slepice na okno a počala do ní klovat. — proklovala dírkou v okněm viděl, že je to zruo. Přišli mudrci a řekli králi: "Vše ta jest životní zruo."

Krále se podivil, kázal mudrcům vyzkoumati, kde a kdy se takové zruo urodilo. Mudrci přemýšleli, přemýšleli, hledali v knihách...

Král poslal pro starického dědečka ze vsi a kázal jej k sobě přivést. Vyhledali starického dědečka a přivedli jej ku králi. Přišel stařeček zelený, bezzubý, namáhavě vešel o dvou berlách.

Král ukázal mu zruo, ale stařeček již nevidí, sotva polovinu rozeznal, polovinu rukama obmatal. Král se ho vyptával: "Nevidíš-li, dědečku, kde se takové zruo urodilo?"

"Ne," praví "na svém poli takového obilí jsem nesávil, nežal ani jsem ho nekupoval. Když jsem obilí kupoval, vždycky bylo zruo takové drobné. Ale bylo by dobře," praví, "zeptati se mého tatěčka; snad slyšel, kde se takové obilí rodilo."

Král poslal pro starceva otce, kázal jej přivést k sobě. Našli i starceva otce; přivedli jej ku králi, přišel starický stařeček o jedné berlě. Král mu ukázal zruo. Stařeček ještě vidí. Dobře si je prohlédl. Král se ho tázal:

"Nevidíš-li, dědečku, kde se takové zruo rodilo? Nesával-li jsi sám na svém poli takového zruo? Nebo nekupoval-li jsi za svého života takového zruo?"

"Ani," praví, "na svém poli jsem takového obilí nesávil, ani nechal. A nekupoval jsem ho, protože za svých časů ještě vůbec peněz nebylo. Všichni se živili svým obilím, a bylo-li třeba, jeden s druhým jsme se dělili. Nevíš, kdy se rodilo takové obilí. Ačkoli naše zruo bývalo větší než nyní a obilí více sypalo, přece ta kovářova zruo jsem neviděl. Slyšel jsem však od tatěčka, že se za jeho času rodilo lepší obilí než naše, že sypalo více a zruo bývalo větší. Jeho se třeba zeptati."

Král poslal pro starceva otce. Našli i děla. Vešel ke králi stařeček bez berlí, vešel lehece; oči jeho jsou jasné, slyší dobře a mluví zretelně. Král ukázal dědovi zruo. Děd si je prohlédl, obražel jej. "Dívno," praví, "jsem neviděl starého obilíčka? Děd ukousl kousek zruo a rozžvykal."

"Je to ono," praví. "Rekni mi, dědounku, kupoval jsi někde takové zruo, nebo jsi je sil sám na svém poli?"

"Rekni mi, dědounku, kde a kdy se takové obilí rodilo? Nesával jsi takové obilí na svém poli? Nebo nekupoval-li jsi je za svých časů od lidí?"

I řekl stařeček: "Takové obilí za svých časů všude se rodilo. Tím obilím jsem se svého času sám živil a lid živil."

I otázal se král: "Rekni mi, dědounku, kupoval jsi někde takové zruo, nebo jsi je sil sám na svém poli?"

"Rekni mi, dědounku, kde a kdy se takové obilí rodilo? Nesával jsi takové obilí na svém poli? Nebo nekupoval-li jsi je za svých časů od lidí?"

"Rekni mi, dědounku, kupoval jsi někde takové zruo, nebo jsi je sil sám na svém poli?"

VYNÁLEZCE GUILLOTINY.

Historie národů je kaleidoskop. Co všechno vidíme v něm, diváme-li se do něho! Všechny stránky lidského života, veselost i nejoblíbenější tragika, lesk a purpur slávy, i největší ponížení — nemůžeme choditi tuze daleko, stačí se podívat do našich domácích dějin českých. Jak s nimi si osud hrál! Jednou z nejmocnějších a nejpřednějších vln světových dějin je jistě velká revoluce francouzská. Je sotva dnes člověka, a nejprostšího, aby o ní nevěděl, o její velikosti, ale také o jejích hrůzách. A slyšel-li mluviti, nebo četl-li o těch hrůzách, tedy slyšel nebo četl také o guillotíně, která byla předmětem hrůzy všech tehdejších lidí ve Francii. Možno říci více, neboť někdo nebyl jist, nepovlekol-li ho zitra nebo pozítří v káře na popravišti, pod ostří guillotiny. Strašlivý tento nástroj totiž popravil i vůdce revoluce, Danton, Robespiera, atd., s toutéž příkrnou chladností, jako před tím tisíce těch, které této vůdce je poslali na pospas.

Loňského roku připadlo zvláštní jubileum, při kterém se etenář utřese. Uměl totiž právě v březnu (26.) r. 1814 muž, jenž vynalezl guillotinu, která učinila jméno jeho nesmrtelným! Jmenoval se hrozný popravčí nástroj pro svůj vynálezec, dr. Josefu Ignáci Quillotinovi — quillotina. Ctenář se třeba při tom jméno a přece ten, kdo quillotinu vynalezl a po kterém tato má své jméno, nebyl žádným zuřivým krvežíznivcem. Jeho vynález směřoval k tomu, aby, když už některý nešťastník má zhyznouti na popravišti, stalo se tak aspoň co nejrychleji a nejbezbolestněji, aby ušetřen byl příliš dlouhé, mučivé procedury. Berlínský spisovatel J. Bux věnoval tomuto jubileu zajímavou stať, kterou si etenář jistě se zájmem přečte. O Quillotinovi praví na základě historických zpráv, že to býval žádný krvavý ďábel, ale člověk uctyhodného charakteru, výborný lékař a myslitel politik, který se netajil, že jeho vlastní je třeba mnoho reform, niemeně však byl vzdálen názoru, že se tak státi může jen krveproléváním a odstraněním království. Byl synem kováře, ze starofrancouzského města Saintes na řece Charanté. S počátku nastoupil dráhu duchovní v koleji v Bordeaux, ale brzy si to rozmyslil, poznal, že ta dráha pro něj není. Nezůstaly na něj zejména bez vlivu prudké útoky, které podnikány byly tehdy na jezuitský řád a konečně jeho zrušení papežem Klimentem XIV. r. 1773. Odesl tedy do Paříže studovat lékařství. Byl pilným studentem a dosáhl v několika letech doktorské hodnosti v Remsi.

Ale nejen lékařství, také politika ho stihla. Ve francouzském vzduchu visla předzvěst mocného otřesu a obrátě. Quillotin vstupuje do politické arény r. 1788, tedy rok před vypuknutím revoluce. Už tenkrát obrátil na sebe pozornost spisem "Generální stavové", který došel velké pozornosti v tehdejší francouzské národnostní společnosti, zejména arci v Paříži. "V utivé oddanosti ke králi," žádáno ve spise po králi, aby odstraněny byly některé zlořády v správě státní, a "třetímu stavu", měšťanstvu, aby se dostalo rovnocennosti a rovnoprávnosti aspoň takové, aby do "stavů generálních" mohlo vyslati i aspoň tolik zástupců, kolik má do hromady stav první a druhý. Co že je třetí stav, na tuto otázku odpověděno tam takto: "Třetí stav, měšťanstvo, je všim, ono je uá rod!"

Za tento projev pohnán Quillotin k zodpovědnosti, ale byl sprost. Následek toho byl však, že ho Pařížané zvolili svým zástupcem do parlamentu, kam vstoupil 5. května 1789, kdež se později o něco, 17. června, ustavil třetí stav jako národní shromáždění. Ono znamenalo pokrokový, demokratický život, který v šesti dnech žádal reformy, zejména trestního řízení a trestu smrti. Trest měl stihnouti pouze viníka, nikoli také jeho rodinu, poprava měla se státi státním hlasy použitím mechanického stroje, tělo popraveného mělo se odváděti rodu. Někteří, zejména Robespierre, vyslovovali se dokonce i pro zrušení trestu smrti. Jisto je, že těchto šest článků obsahovalo řadu humanitních požadavků, které byly přijaty.

V září 1791 bylo národní shromáždění rozpukáno a Quillotin se parlamentního života pak už vzdával. Zbytek návrhů o trestu smrti z národního shromáždění vyřídil jeho nástupce "Legislativa", jehož komise vyhledala slavného pařížského chirurga, Antonína Louisa, tajemníka akademie, aby podal návrh, kterak bylo by možno vykonati popravu, "pokud možno rychle a bez bolesti a důstojně". Louis jim doporučil mechanický stůlkový stroj, takový, jakého užíváno bylo v Anglii. Člověk, kat, který podléhá tělesným a duševním vlivům svého úkolu, nemůže vědět smrtelnou ránu s takovou přesností, jako bezcitný, neživotný stroj, kterému nutno z té příčiny dáti přednost. Také doporučil, aby ostří stůlkového nože bylo žlázné, protože rovné ostří nemůže dosíci jedním tnutím úplné oddělení hlavy od trupu. Národní shromáždění přijalo tento návrh a prohlásilo ho dne 22. března 1792 za zákon a hned takový stroj sestaven pod dozorem Louisovým. Náz této první guillotiny byl třicet liber těžký.

Jako popravenec užito k prvnímu pokusu mrštvoly, ale brzy už začal stroj dostávat "popravu" životem a v množství, že dosud nad tím svět trne. Stroj měl býti nazván vlastně po Louisovi, ale protože Quillotin poslal první ve svých návrzích návod k pokud možno rychlé a bezbolestné popravy strojem, zůstalo vražednému nástroji jméno jeho, guillotina. Stehebnému muži tato pocta příliš radosti nedělala, třeba ji nesl a také se tím netajil a tím těžil, když později guillotina začala slaviti hrozná své orgie, o nichž si můžeme učiniti představu, uvědomíme-li si, co tehda v Paříži se dalo. Antoine Louis, vlastní původce guillotiny, zemřel 20. května 1792, nedočkav se ani "premiéry" svého stroje, která byla 27. května, týden po jeho smrti. Kdy první odsouzenec byl guillotinou popraven. Byl to loupežník Pelletier. Brzy však začal strašný stroj svou "činnost politickou", a to dne 21. srpna, kdy pod jejím ostrím ztratil hlavu Louis David Colletter d'Augremont a hned na to počaly její hrůzy, o nichž možno učiniti si představu dle toho, že na příklad v říjnu r. 1793 bylo během 31 minut popraveno 21 girondinů, později pak dokonce 60 za 40 minut, takže jednotlivá poprava netrvala ani minutu — krátce řečeno, vraždění opravdu fabričky prováděné. Děj stěm těchto hrozných hromadných poprav bylo náměstí Svornosti.

Alle, jak už řečeno, Quillotin sám těžce nesl jméno hrozného stroje a sám, člověk nejvyšší citlivý a humanitní, se strašnou krveprolévání střítil a stránil. — A hrozná ironie! — sám se jednou octl ve váznm nebezpečí, že stroj, nesoucí jeho jméno, mu rovněž srazí hlavu. Byl totiž udán, že si dopisuje s hr. Meré a skutečně také dopisy tohoto šlechtice a nejjedeny. Hrabě Meré žádal totiž Quillotina, aby vzal v ochranu jeho chof. Quillotin také zatčen a vysvětlován, ale na zakročení Robespiera byl ušetřen hrozného osudu býti stát strojem svého jména. Robespierre, jak známo, tomuto osudu, který tolika obětem přinesl, sám podlehl.

parlamentního života pak už vzdával. Zbytek návrhů o trestu smrti z národního shromáždění vyřídil jeho nástupce "Legislativa", jehož komise vyhledala slavného pařížského chirurga, Antonína Louisa, tajemníka akademie, aby podal návrh, kterak bylo by možno vykonati popravu, "pokud možno rychle a bez bolesti a důstojně". Louis jim doporučil mechanický stůlkový stroj, takový, jakého užíváno bylo v Anglii. Člověk, kat, který podléhá tělesným a duševním vlivům svého úkolu, nemůže vědět smrtelnou ránu s takovou přesností, jako bezcitný, neživotný stroj, kterému nutno z té příčiny dáti přednost. Také doporučil, aby ostří stůlkového nože bylo žlázné, protože rovné ostří nemůže dosíci jedním tnutím úplné oddělení hlavy od trupu. Národní shromáždění přijalo tento návrh a prohlásilo ho dne 22. března 1792 za zákon a hned takový stroj sestaven pod dozorem Louisovým. Náz této první guillotiny byl třicet liber těžký.

Jako popravenec užito k prvnímu pokusu mrštvoly, ale brzy už začal stroj dostávat "popravu" životem a v množství, že dosud nad tím svět trne. Stroj měl býti nazván vlastně po Louisovi, ale protože Quillotin poslal první ve svých návrzích návod k pokud možno rychlé a bezbolestné popravy strojem, zůstalo vražednému nástroji jméno jeho, guillotina. Stehebnému muži tato pocta příliš radosti nedělala, třeba ji nesl a také se tím netajil a tím těžil, když později guillotina začala slaviti hrozná své orgie, o nichž si můžeme učiniti představu, uvědomíme-li si, co tehda v Paříži se dalo.

Antoine Louis, vlastní původce guillotiny, zemřel 20. května 1792, nedočkav se ani "premiéry" svého stroje, která byla 27. května, týden po jeho smrti. Kdy první odsouzenec byl guillotinou popraven. Byl to loupežník Pelletier. Brzy však začal strašný stroj svou "činnost politickou", a to dne 21. srpna, kdy pod jejím ostrím ztratil hlavu Louis David Colletter d'Augremont a hned na to počaly její hrůzy, o nichž možno učiniti si představu dle toho, že na příklad v říjnu r. 1793 bylo během 31 minut popraveno 21 girondinů, později pak dokonce 60 za 40 minut, takže jednotlivá poprava netrvala ani minutu — krátce řečeno, vraždění opravdu fabričky prováděné. Děj stěm těchto hrozných hromadných poprav bylo náměstí Svornosti.

Alle, jak už řečeno, Quillotin sám těžce nesl jméno hrozného stroje a sám, člověk nejvyšší citlivý a humanitní, se strašnou krveprolévání střítil a stránil. — A hrozná ironie! — sám se jednou octl ve váznm nebezpečí, že stroj, nesoucí jeho jméno, mu rovněž srazí hlavu. Byl totiž udán, že si dopisuje s hr. Meré a skutečně také dopisy tohoto šlechtice a nejjedeny. Hrabě Meré žádal totiž Quillotina, aby vzal v ochranu jeho chof. Quillotin také zatčen a vysvětlován, ale na zakročení Robespiera byl ušetřen hrozného osudu býti stát strojem svého jména. Robespierre, jak známo, tomuto osudu, který tolika obětem přinesl, sám podlehl.

Ostatní svůj život věnoval pak Quillotin čistě už jen a pouze vědě, pomáhal zaváděti očkovací metodu a zemřel 26. března 1814 — pět dní před tím, než vítězná spojení od Lipska vtrhlo do Paříže. Jeho památka žije podnes, hlavně však jménem popravišního stroje, který vlastně nevynalezl, jenž jméno dal z "piety".

Zepelin nad koncertní síní 4-glickou. — Zpěvačka Stella Čelová vypravuje v listě "Gaus" — o zrušení, které vyvolal Zepelin v koncertní síni jednoho anglického města pobřežním. V době, kdy se tam právě onala produkce, Carolová píše: "Loučila jsem se toho večera s iátem. Právě jsem počala opakosti jednu píseň, když nad střechou sálu se ozval strašný hluk. Jly to německé Zepeliny, jež šly přes město. Za pár vteřin vyskočili obecenstvo ze svých míst a zřetelně volalo: "Zepeliny! ... Zepeliny! ... Nepočkáli jsem duchapřítomnosti a skracovala jsem v předuce. Švala jsem právě slova romance. "Kdybych byla malým pátkem." a moje píseň měla úspěch, obrátila panice a uklidnila občenvo.